

Helse og omsorgsdepartementet
Geir Helgeland
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO
Sendt per e-post 16.9.2014: postmottak@hod.dep.no

Deres referanse	Vår referanse	Klassering	Dato
14/2801	2014/15006-6-149028/2014-ANNNIT	F00	15.09.2014

Høringsuttalelse fra Fredrikstad kommune. Høring - Forslag om å fjerne henvisning fra fastlege når kvinner begjærer abort

Vi viser til Helse- og omsorgsdepartementets høringsbrev, datert 27.6.2014, med forslag til endringer i fastlegeforskriften og abortforskriften, herunder forslag om å fjerne henvisning fra fastlegen når kvinner begjærer abort, med høringsfrist 15. september 2014.

Vi beklager at kommunens høringsuttalelse oversendes en dag etter fristen, men ber om at høringsuttalelsen allikevel blir tatt med.

Bystyret i Fredrikstad kommune vedtok i møte 11.9.2014 i sak 84 følgende høringsuttalelse:

Fastlegers rolle ved begjæring om abort

Den tidligere høringen om forslag til reservasjonsordning for fastleger ble behandlet i Bystyret i Fredrikstad kommune 10. april 2014. Følgende konklusjon ble vedtatt:
*Etter en helhetlig vurdering av forslaget til lov- og forskriftsendringer som skal muliggjøre etablering av en ordning der fastleger kan inngå avtale om å si nei til å ta imot pasienter med uønsket graviditet, konkluderer Fredrikstad kommune med at vi mener det vil være mest riktig å gi hensynet til pasientene forrang i saken.
Det overordnede hensynet må være å sikre alle innbyggere et likeverdig helsetilbud over hele landet, uavhengig av kjønn, diagnose og problemstilling.
Til tross for at den foreslåtte ordningen er streng og ivaretar mange hensyn, samt at det er god tilgang til både fastleger og sykehustjenester i Fredrikstadområdet, mener Fredrikstad kommune alt i alt at pasientene blir best ivaretatt gjennom en fastlegeordning som praktiseres likt for alle, uten spesielle ordninger som kan skape usikkerhet omkring retten til selvbestemt abort eller prinsippet om at den offentlige helsetjenesten skal gi alle innbyggere et likeverdig helsetilbud.*

På landsbasis var det sterk motstand mot å etablere en reservasjonsordning for fastleger, og Fredrikstad kommune ser positivt på at regjeringen har tatt protestene til følge.

Seksjon for helse og velferd

Besøksadresse: Nygaardsgata 16, 1602 Fredrikstad
E-postadresse: postmottak@fredrikstad.kommune.no
Telefon: 69 30 60 00   Telefaks: 69 30 16 26

Postadresse: Postboks 1405, 1602 FREDRIKSTAD
Webadresse: www.fredrikstad.kommune.no
Tlf. saksbeh.: 69 30 61 36   Bankkonto: 5122 05 77000

I dette nye forslaget har departementet i sterk grad vektlagt abortlovens krav om at det er kvinnen selv som begjærer abort. Det foreslås å legge til rette for abortsøkende kvinner på en rekke måter, blant annet ved å kvalitetssikre pasientforløpet inn i spesialisthelsetjenesten, lage informasjonsmateriell og etablere et grønt telefonnummer.

Fastleger som har ønsket å reservere seg mot å henvise til abort, har hevdet at de, ved å signere en henvisning til abort, føler seg medansvarlig for selve handlingen. Ved å innlemme i lov og forskrift at fastleger heretter ikke formelt skal henvise til abort, gis fastlegen anledning til å ivareta abortsøkende kvinner uten at legen samtidig må oppleve å gå på akkord med sitt personlige syn på området.

Fredrikstad kommune mener at forslaget til lov- og forskriftsendringer i den foreliggende høringen ivaretar abortsøkende kvinner på en tilfredsstillende måte, samtidig som det tas hensyn til enkelte fastlegers problemer med formelt å skulle henvise gravide kvinner til abort.

Oppgaver ved fellesliste

Enkelte leger jobber sammen på felleslister. I praksis har dette gitt mulighet til å praktisere reservasjon mot flere typer oppgaver. Flere steder har fastleger med fellesliste fordelt allmenntilleggsoppgaver seg i mellom. I det foreliggende høringsforslaget presiseres det at man ved fellesliste kun kan dele driftsmessige oppgaver mellom seg ved for eksempel ferieavvikling, vikariat ved sykdom eller liknende, men ikke av politiske-, økonomiske-, eller samvittighetsgrunner.

Fredrikstad kommune ser denne presiseringen av hvordan oppgavefordelingen ved felleslister skal forstås og praktiseres som et viktig ledd i arbeidet med å klargjøre fastlegenes rolle og oppgaver, og sikre pasientene en trygg, forutsigbar og kompetent fastlegjetjeneste. Fredrikstad kommune slutter seg til forslaget om hvordan oppgavefordelingen på en fellesliste skal være.

Kommunens ansvar og rolle

Det foreslås at § 7 i ny fastlegeforskrift skal lyde (nytt tillegg er understreket):

«Kommunen skal sørge for at befolkningen gis et forsvarlig tilbud av allmennlegetjenester, hvor fastsatte kvalitets- og funksjonskrav i fastlegeordningen overholdes, jf. kapittel 4. Kommunen skal sørge for at det arbeides systematisk med kvalitetsforbedring og pasient- og brukersikkerhet, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 4-1 og § 4-2 og at tjenestene er i tråd med krav fastsatt i helse- og omsorgslovgivningen og i forskrifter gitt med hjemmel i disse lovene.

Kommunens ansvar gjelder uavhengig av om tjenestene ytes av ansatte leger eller det inngås avtaler med selvstendig næringsdrivende leger om å yte tjenestene.»

Til nå har kommunen fulgt opp driftsmessige forhold i henhold til fastlegeforskriften, mens Fylkesmannen har hatt tilsyn med det faglige innholdet i tjenesten. Det foreslåtte tillegget «*og at tjenestene er i tråd med krav fastsatt i helse- og omsorgslovgivningen og i forskrifter gitt med hjemmel i disse lovene*» kan se ut til å innebære en overføring av ansvar fra Fylkesmannen til kommunen.

Fredrikstad kommune vil framholde at en slik ansvarsoverføring kan være uheldig av blant annet følgende årsaker:

- Kommunen er avhengig av et nært samarbeid med fastlegene for å få en tilfredsstillende helsetjeneste. Sammenblendingen mellom å være partner og å ha kontrollfunksjon kan komplisere samarbeidet.
- Tilsyn med tjenester er ressurskrevende og vil måtte medføre en betydelig økt ressursinnsats på området fra kommunens side. Eksempelvis gjennomførte kommuneoverlegene i Fredrikstad kommune våren 2014 medarbeidersamtaler med

fastlegene. I disse samtale ble paragrafene i fastlegeforskriften gjennomgått. Det ble i alt brukt 90 timer på dette arbeidet (samtaler med 66 fastleger). Ved kontroll av tjenestene i tilstrekkelig grad til at kommunen kan si at den oppfyller forslaget til ny § 7, må det påregnes langt mer omfattende innsats.

- I denne høringen er det spesielt fokusert på at alle fastleger skal kunne sette inn spiral, gi prevensjonsveiledning og henvise til assistert befruktning. Imidlertid presiseres det i § 10 at *Kommunen skal påse at fastlegene dekker alle allmennlegeoppgaver innen somatikk, psykisk helse og rus for innbyggerne på listen.* Dette understreker at man må forvente at det må avsettes økte ressurser til dette kontrollarbeidet.

Erfaringen fra Fredrikstad kommune er at pasienter i svært liten grad gir tilbakemelding om eventuelle kritikkverdige forhold knyttet til fastlegen. Fredrikstad kommune foreslår at styrking av pasientens klagekompetanse blir et satsningsområde i arbeidet med å sikre kvaliteten på fastlegetjenesten.

På bakgrunn av de nevnte forhold, mener Fredrikstad kommune at §7 i fastlegeforskriften bør forbli uendret, og at ansvarsforholdet mellom fastlege, kommune og Fylkesmannen dermed forblir som i dag.

Med hilsen

Dette dokumentet er godkjent elektronisk

Anne Kristine Nitter
saksbehandler/kommuneoverlege